

Crna Gora
MINISTARSTVO DIJASPORE

Primljeno: 19.02.2026.

Org. jed.	Jedinstveni kaz. znak	Redni broj	Prilog	Vrijednost
01-	910/	26-	325/	1

CRNA GORA
MINISTARSTVO DIJASPORE

**IZVJEŠTAJ O RADU MINISTARSTVA
DIJASPORE**

za 2025. godinu

Podgorica, februar 2026. godine

Sadržaj

I UVOD	3
II PREGLED PREDUZETIH MJERA I AKTIVNOSTI	5
2.1. Rad na izradi novog Zakona o saradnji Crne Gore sa dijasporom-iseljenicima	5
2.2. Usvojena Strategija saradnje sa dijasporom-iseljenicima 2026-2030 sa Akcionim planom njene realizacije	6
2.3. Javni konkurs za sufinansiranje programa odnosno projekata u oblastima saradnje sa dijasporom-iseljenicima	7
2.4. Javni konkurs "Dijaspore Crne Gore – naši ljudi u svijetu" za finansiranje programa/projekata nevladinih organizacija u 2025. godini u oblasti saradnje sa dijasporom	10
2.5. Registar pripadnika dijaspore	11
2.6. Informator za crnogorsku dijasporu	12
2.7. Brošura o investicionim potencijalima opština Crne Gore	13
2.8. Online kurs CSBH jezika za pripadnike dijaspore Crne Gore	13
2.9. Benefiti i olakšice za imaoce iseljeničkih knjižica	14
2.10. Memorandumi o saradnji	16
2.11. Razvoj online platforme za upravljanje konkursima i projektima saradnje sa dijasporom	16
2.12. 8. po redu Manifestacija "Dani dijaspore-iseljenika"	17
2.13. Dodjela nagrada i priznanja istaknutim pripadnicima dijaspore-iseljenicima i organizacijama dijaspore-iseljenika	18
2.14. Organizovana 17. Ljetnja škola jezika i kulture Crne Gore "Crna Gora moja postojbina"	19
2.15. Nastavak saradnje sa Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM) u 2025. godini	20
2.16. Sektorska analiza za oblast saradnje sa dijasporom	22
2.17. Realizovane posjete	22
III ZAKLJUČAK	31

I UVOD

Na osnovu člana 65 Zakona o državnoj upravi („Službeni list Crne Gore“, br. 05/22), Vlada Crne Gore donijela je izmjene i dopune Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 71/24 od 23.07.2024.), kojom je osnovano Ministarstvo dijaspore.

Osnivanje Ministarstva dijaspore predstavlja institucionalno jačanje organa zaduženog za saradnju sa dijasporom, a u skladu sa aktivnostima, nadležnostima, ali i postignutim rezultatima. Danom stupanja na snagu gore pomenute uredbe definisano je da Ministarstvo preuzme državne službenike i namještenike koji su vršili preuzete poslove, opremu i službenu dokumentaciju od Ministarstva vanjskih poslova i Uprave za saradnju sa dijasporom – iseljenicima, čime se na vrlo fokusiran i ciljan način nastavlja kontinuitet u radu ovog organa, ali i preuzimanju obaveza koje su bile u nadležnosti Ministarstva vanjskih poslova, a tiču se saradnje sa dijasporom - iseljenicima.

U januaru 2026. godine usvaja se novi Zakon o saradnji Crne Gore sa dijasporom-iseljenicima („Službeni list Crne Gore“, br. 002/26), koji stvara pravne i institucionalne uslove za intenzivniju i sistematičniju saradnju sa dijasporom, kako na kulturnom i identitetskom nivou, tako i u oblasti ekonomskog partnerstva, investicija i promovisanja interesa Crne Gore u svijetu.

Saglasno Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave i Zakonu o saradnji Crne Gore sa dijasporom-iseljenicima, Ministarstvo dijaspore vrši poslove koji se odnose na: pripremu propisa iz oblasti saradnje Crne Gore sa dijasporom - iseljenicima; saradnju sa dijasporom - iseljenicima iz Crne Gore i njihovim organizacijama; koordinaciju i davanje podrške dijaspori u integracijskim procesima Crne Gore; očuvanje i jačanje državnog identiteta i pripadnosti Crnoj Gori; očuvanje kulturnog identiteta i njegovanje jezika, kulture i tradicije u iseljeničkim sredinama; jačanje obrazovne, naučne, kulturne i sportske saradnje između Crne Gore i dijaspore - iseljenika; informisanje dijaspore - iseljenika i povezivanje sa Crnom Gorom; zaštitu prava i položaja dijaspore - iseljenika; unapređivanje privrednog partnerstva između dijaspore - iseljenika i Crne Gore; izdavanje iseljeničkih knjižica; sufinansiranje programa odnosno projekata organizacija dijaspore - iseljenika; dodjelu nagrada istaknutim pripadnicima dijaspore - iseljenicima i organizacijama dijaspore - iseljenika; organizaciju manifestacije Dani dijaspore - iseljenika; uspostavljanje i održavanje kontakata sa dijasporom - iseljenicima i organizacijama dijaspore - iseljenika; podsticanje na organizovanje i uzajamnu saradnju pojedinaca i organizacija u dijaspori - iseljeništvu; uspostavljanje baze podataka o dijaspori - iseljenicima i organizacijama dijaspore - iseljenika; podsticanje i pružanje

podrške jačanju komunikacije, informisanja i istraživanja migracija iz Crne Gore; pomoć u njegovanju i promociji kulturnih vrijednosti Crne Gore u sredinama u kojima žive pripadnici dijaspore - iseljenika; obnovu jezičkih, kulturnih, identitetskih karakteristika dijaspore - iseljenika; podsticanje doprinosa dijaspore - iseljenika saradnji Crne Gore sa državama prijema; stvaranje pretpostavki, pogodnosti i olakšica za povratak dijaspore - iseljenika u Crnu Goru i njihovu integraciju u društvo; praćenje i zaštitu ostvarivanja ljudskih i manjinskih prava dijaspore - iseljenika u državama prijema; podsticanje i afirmaciju donatorstva i drugih oblika dobročinstva dijaspore - iseljenika i organizacija dijaspore - iseljenika; jačanje kapaciteta organizacija dijaspore - iseljenika na poslovima javne diplomatije sa ciljem promocije državnih interesa Crne Gore na najvišim nivoima odlučivanja u državi prijema; upravni nadzor u oblastima za koje je ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Ministarstvo dijaspore, kao samostalni organ, sve odluke donosi u skladu sa Zakonom o saradnji Crne Gore sa dijasporom-iseljenicima, Zakonom o državnoj upravi i Zakonom o upravnom postupku. Poslove iz svoje nadležnosti Ministarstvo organizuje u okviru organizacionih jedinica čija je struktura utvrđena Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta br. 01-910/24-40/19 od 29.11.2024. godine, kojim je utvrđeno 36 radnih mjesta. **Sagledavajući stanje u 2025. godini, u Ministarstvu je zapošljeno svega 9 službenika na neodređeno vrijeme, od čega 5 službenika sa VSS kvalifikacijom obrazovanja i 4 službenika sa SSS kvalifikacijom obrazovanja, zatim u v.d. stanju 3 izvršioca.**

Vlada Crne Gore, na sjednici održanoj 3. oktobra 2025. godine, utvrdila je Novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva dijaspore, br. 01-910/25-1281/14 od 03.10.2025. godine, kojim je utvrđeno 39 radnih mjesta.

I pored nedovoljnih kadrovskih kapaciteta i ograničenih budžetskih sredstava, što je predstavljalo objektivni izazov u pogledu punog obima planiranih aktivnosti, Ministarstvo je, kroz racionalno planiranje, prioritizaciju aktivnosti i efikasno korišćenje raspoloživih resursa, ostvarilo realizaciju budžeta na nivou od oko 80 odsto u 2025. godini.

Realizovani su projekti i aktivnosti kroz koje je Ministarstvo dijaspore nastojalo da na snažniji i sistematičan način radi na unapređenju odnosa i saradnje sa predstavnicima dijaspore-iseljenika i njihovim organizacijama.

II PREGLED PREDUZETIH MJERA I AKTIVNOSTI

Zakonom o saradnji Crne Gore sa dijasporom-iseljenicima utvrđeno je da je briga o dijaspori-iseljenicima sastavni dio unutrašnje i vanjske politike Crne Gore. Takođe, propisano je da se Crna Gora zalaže za stvaranje i unapređenje uslova potrebnih za uključivanje dijaspore-iseljenika u društveni, ekonomski i politički život Crne Gore.

Shodno zakonskim odredbama odnos Crne Gore sa dijasporom-iseljenicima zasniva se na uzajamnoj privrženosti i saradnji, pružanju pomoći i jačanju međusobnih veza, uz uvažavanje specifičnosti i potreba svih pripadnika dijaspore-iseljenika. Zakon propisuje i šest oblasti saradnje sa dijasporom tj. ciljeva kojima Crna Gora teži u saradnji i komunikaciji sa svojom dijasporom, i to:

- Očuvanje državnog identiteta i pripadnosti Crnoj Gori;
- Očuvanje kulturnog identiteta;
- Jačanje obrazovne, naučne, kulturne i sportske saradnje;
- Informisanje i povezivanje;
- Zaštita prava i položaja dijaspore-iseljenika;
- Unapređivanje privrednog partnerstva.

Realizacija postavljenih ciljeva treba da stvori neophodne pretpostavke za sistemsko i kvalitetno unapređenje saradnje sa iseljenicima, koja će biti i podsticaj za iseljenike u traženju boljih formi organizovanja i komunikacija sa maticom, pokrenuti njen kreativni potencijal na projektima od obostranog interesa, otvarati prostor iseljenicima da lakše artikuliraju svoje potrebe i bude faktor unutrašnjeg razvoja Crne Gore i njene afirmacije na međunarodnom planu.

U nastavku dajemo prikaz realizovanih aktivnosti Ministarstva dijaspore u periodu od 1. januara 2025. godine do 31. decembra 2025. godine.

2.1. Rad na izradi novog Zakona o saradnji Crne Gore sa dijasporom-iseljenicima

Tokom izvještajnog perioda posebno je značajno istaći rad u oblasti unapređenja pravnog okvira za saradnju sa dijasporom-iseljenicima. Ovaj Zakon predstavlja modernizovanu i unaprijeđenu verziju ranijeg zakonskog rješenja i usmjeren je na efikasnije jačanje veza između matične države i njenih državljana i potomaka koji žive u inostranstvu.

Donošenje Zakona o saradnji Crne Gore sa dijasporom – iseljenicima prepoznata je kao jedna od prioritetnih aktivnosti Ministarstva dijaspore, koja je utvrđena Programom rada Vlade za 2025. godinu.

Ministarstvo dijasporo formiralo je međuresornu Radnu grupu za izradu Nacrta zakona o saradnji Crne Gore sa dijasporom – iseljenicima, u kojoj je bio uključen i predstavnik nevladine organizacije, Rješenjem broj: 01-910/25-602/3 od 15. maja 2025. godine, dok je javna rasprava o Nacrtu zakona trajala od 11.06. do 01.07.2025. godine. Javna rasprava u navedenom roku sprovedena je dostavljanjem primjedbi, prijedloga i sugestija zainteresovane javnosti u elektronskom obliku i organizovanjem okruglih stolova.

Dodatno, u ovom periodu, Ministarstvo dijasporo organizovalo je okrugli sto povodom Javne rasprave o Nacrtu zakona o saradnji Crne Gore sa dijasporom-iseljenicima u Beranama i u Danilovgradu, s ciljem stvaranja uslova za diskusiju i aktivno učešće zainteresovanih strana. Nakon uvodne prezentacije teksta Nacrta zakona, uslijedila je analiza konkretnih zakonskih predloga i tumačenje njihovog uticaja na položaj iseljenika u Crnoj Gori.

Vlada Crne Gore je usvojila novi Zakon o saradnji Crne Gore sa dijasporom-iseljenicima, koji je objavljen u Službenom listu Crne Gore (broj 002/2026) i stupio na snagu početkom januara 2026. godine.

Uvažavajući demografske, ekonomske i kulturne izazove, novi zakon prepoznaje Ministarstvo dijasporo kao centralno tijelo za vođenje, koordinaciju i implementaciju politika saradnje sa dijasporom, čime se osigurava jedinstvena i bolja koordinacija svih aktivnosti. Uvodi konkretne mehanizme podrške, među kojima su Registar dijasporo, podrška procesima povratka i reintegracije, kao i organizovanje obrazovnih i kulturnih programa.

Usvajanjem ovog Zakona stvoreni su pravni i institucionalni uslovi za intenzivniju i sistematičniju saradnju sa dijasporom, kako na kulturnom i identitetskom nivou, tako i u oblasti ekonomskog partnerstva, investicija i promovisanja interesa Crne Gore u svijetu.

2.2. Usvojena Strategija saradnje sa dijasporom-iseljenicima 2026-2030 sa Akcionim planom njene realizacije

Na 109. sjednici Vlade Crne Gore, koja je održana 25. decembra 2025. godine, usvojena je Strategija saradnje sa dijasporom-iseljenicima za period 2026-2030. godine sa Akcionim planom realizacije, što predstavlja **značajan napredak u strateškom planiranju politike saradnje Crne Gore sa dijasporom – iseljenicima.**

Ovim dokumentima definisani su srednjoročni ciljevi, prioriteti i mjere usmjerene na sistematsko jačanje odnosa između Crne Gore i njene dijasporo. Strategija je usklađena sa

važećim zakonskim okvirom, kao i sa relevantnim nacionalnim razvojnim dokumentima. Njome se afirmiše uloga dijasporo kao važnog partnera u ukupnom društvenom, ekonomskom, kulturnom i obrazovnom razvoju Crne Gore.

Strategija definiše šest ključnih ciljeva koji obuhvataju unapređenje institucionalnog okvira i digitalne infrastrukture, jačanje kulturno-obrazovne saradnje, razvoj investicionog partnerstva, podršku reintegraciji povratnika i uspostavljanje održivih mehanizama finansiranja projekata saradnje sa dijasporom.

Pored toga, sadržan je i detaljan Akcioni plan, sa indikatorima, vremenskim okvirima, ciljnim vrijednostima i budžetskom projekcijom do 2030. godine, čime je obezbijeđen operativni okvir za njenu dosljednu primjenu i praćenje rezultata.

U izradi dokumenta poštovani su principi inkluzivnosti, participativnosti i međuresorske koordinacije. Proces je uključivao konsultacije sa dijasporom, lokalnim samoupravama, obrazovnim i naučnim institucijama, kao i međunarodnim partnerima i nevladinim organizacijama.

Poseban akcenat stavljen je na obezbjeđenje mjerljivih rezultata, održivosti projekata i decentralizovanog pristupa saradnji sa iseljeništvom.

Usvajanjem Strategije sa Akcionim planom stvoreni su uslovi za kontinuiran, koordinisan i mjerljiv pristup saradnji sa dijasporom – iseljenicima, čime se dodatno potvrđuje opredijeljenost Crne Gore da dijasporu prepozna kao važan razvojni i društveni potencijal.

2.3. Javni konkurs za sufinansiranje programa odnosno projekata u oblastima saradnje sa dijasporom-iseljenicima

Sufinansiranje programa odnosno projekata organizacija dijasporo-iseljenika jedan je od najznačajnijih projekata Ministarstva dijasporo, direktno usmjeren na pružanje podsticaja za njihov rad i jačanje kapaciteta kroz obezbjeđivanje finansijskih sredstava za realizaciju aktivnosti. Jačanjem kapaciteta organizacija dijasporo podstiče se njihov doprinos u ostvarivanju i jačanju saradnje Crne Gore sa svojom dijasporom na svim poljima.

Na osnovu čl. 42 do 45 Zakona o saradnji Crne Gore sa dijasporom - iseljenicima („Službeni list Crne Gore“, broj: 44/18, 47/19 i 77/24), i člana 3 i 4 Pravilnika o načinu vrednovanja programa odnosno projekata organizacija dijasporo-iseljenika („Službeni list CG“, broj: 16/19), Ministarstvo dijasporo je na svojoj internet stranici i portalu e-uprave 25. marta 2025. godine raspisalo, 7. po redu, Javni konkurs za sufinansiranje programa odnosno projekata u oblastima saradnje sa dijasporom – iseljenicima br. 01-

910/25-348/1. Rok za podnošenje prijava na konkurs bio je 24. april 2025. godine. Sredstva za ovu namjenu se izdvajaju iz budžeta Crne Gore, a **raspoloživi fond koji je Ministarstvo dijasporu u 2025. godini opredijelilo za Javni konkurs za sufinansiranje programa odnosno projekata u oblastima saradnje sa dijasporom-iseljenicima iznosio je 320.000,00 eura, što je najveći iznos do sada. U 2024. godini iznosio je 210.000,00 eura.**

Međuresorna Komisija za raspodjelu sredstava po Javnom konkursu konstatovala je da su Ministarstvu, po osnovu navedenog konkursa, **pristigla 133 projekta, od strane 79 udruženja iz čak 18 država (diaspora iz pojedinih zemalja se prvi put javlja na Javni konkurs ove godine),** a ukupan iznos sredstava koja se potražuju za realizaciju svih prijavljenih projekata iznosio je 861.274,00 eura, i to kako slijedi:

Rbr.	Država	Br. projekata po državama – udio u ukupnom broju projekata	Broj udruženja po državama	Tradicionalni projekti	Nova udruženja/ nijesu se prijavljivala na Konkurs par godina
1	Albanija	2 projekta – 1,5%	1	2	
2	Austrija	1 projekat – 0,75%	1		1
3	Belgija	1 projekat – 0,75%	1	1	
4	BiH	13 projekata – 10%	7	2	2
5	Francuska	2 projekta – 1,5%	1	2	
6	Holandija	2 projekta – 1,5%	1	1	
7	Hrvatska	15 projekata – 11,2%	10	4	3
8	Italija	1 projekat – 0,75%	1		
9	Japan	1 projekat – 0,75%	1		1
10	Kanada	2 projekta – 1,5%	1		
11	Kosovo	1 projekat – 0,75%	1		
12	Njemačka	2 projekta – 1,5%	2		
13	SAD	5 projekata – 3,75%	3	1	2
14	Sjeverna Makedonija	2 projekta – 1,5%	1		1

15	Slovenija	12 projekata - 9%	6	8	
16	Srbija	64 projekta - 48%	37	cca 20	6
17	Švajcarska	1 projekat - 0,75%	1		1
18	Veliko Vojvodstvo Luksemburga	6 projekata - 4,5%	3	3	
UKUPNO:		133 projekta	79 udruženja	cca 44	25

Komisija za vrednovanje programa odnosno projekata organizacija dijaspora-iseljenika zasijedala je više puta počevši od 9. maja, zaključno sa 16. majom 2025. godine, kada je i donijet Predlog Komisije za raspodjelu sredstava po ovom javnom konkursu.

Nakon razmatranja prijava u skladu sa ciljevima i propozicijama konkursa, Komisija je utvrdila obrazloženi predlog za dodjelu sredstava za sufinansiranje **111 programa odnosno projekata (83% u odnosu na broj prijavljenih programa) u ukupnom iznosu od 320.000,00 eura.** U nastavku je pregled prijavljenih i podržanih projekata za ukupnim dodijeljenim budžetom za ovu aktivnost, u prethodnih 7 godina:

Godina	Broj prijavljenih projekata	Broj podržanih projekata	Budžet
2019	61	56	100.000,00
2020	77	61	130.000,00
2021	57	45	130.000,00
2022	98	88	170.000,00
2023	101	98	180.000,00
2024	133	108	210.000,00
2025	133	111	320.000,00

Zaključujemo da je 2025. godine pristiglo najviše prijava u odnosu na sve godine do sada, kada je započeta aktivnost sufinansiranja. Ukupan broj prijavljenih projekata se udvostručio u odnosu na 2019. godinu. Takođe, budžet od 320.000,00 eura predstavlja povećanje od 220% u odnosu na 2019. godinu, 146% u odnosu na 2020. i 2021. godinu, 88% u odnosu na 2022. godinu, te 78% odnosno 52% u odnosu na prethodne 2 godine.

Ova statistika može nam pomoći da zaključimo da smo prepoznali značaj uvećanja ovog budžeta za projekte koje sprovodi naša dijaspora, s obzirom da sve više udruženja, samim tim i predstavnika dijaspore, želi sarađivati i realizovati projekte

koji će ih povezati sa svojom maticom – Crnom Gorom ili direktno i pozitivno uticati na Crnu Goru i njene građane.

Ova sredstva se uglavnom koriste za organizovanje kulturno-umjetničkih manifestacija, književnih večeri, likovnih radionica, učenje jezika i kulture, istraživačke projekte, promocije crnogorskog kulturnog stvaralaštva i proslave državnih praznika, projekte koji se odnose na stvaranje uslova za bolji rad i funkcionisanje organizacija naše dijasporu u zemlji prijema, njihovu međusobnu povezanost, omasovljenje članstva i osmišljavanje projekata usmjerenih na mlađe generacije ili rodnu ravnopravnost, ali i određene projekte usmjerene na privrednu saradnju.

Na osnovu predloga Komisije, 20. juna 2025. godine donijeta je Odluka o raspodjeli sredstava za sufinansiranje projekata odnosno projekata u oblastima saradnje sa dijasporom-iseljenicima, koja je objavljena na internet stranici Ministarstva. **Najveći broj projekata dolazi iz zemalja regiona. Razlozi za to su brojnost naše dijasporu, odnosno crnogorskih zajednica u tim zemljama. Ministarstvo dijasporu, kroz ovaj projekat, maksimalno podržava aktivnosti koje za cilj imaju snaženje naših zajednica i poboljšanje njihovog položaja u zemljama regiona.**

2.4. Javni konkurs “Dijaspore Crne Gore – naši ljudi u svijetu” za finansiranje programa/projekata nevladinih organizacija u 2025. godini u oblasti saradnje sa dijasporom

Ministarstvo dijasporu donijelo je 27.06.2025. godine Odluku o raspodjeli sredstava za finansiranje projekata nevladinih organizacija u oblasti saradnje sa dijasporom u 2025. godini, a na osnovu Bodovnih lista nezavisnih procjenjivača po Javnom konkursu “Dijaspore Crne Gore - Naši ljudi u svijetu” raspisanom 4. aprila 2025. godine.

Na osnovu Javnog konkursa dostavljene su ukupno 23 prijave.

Komisija je, prilikom donošenja ove Odluke vodila računa o: visini potrebnih sredstava za finansiranje svakog pojedinačnog projekta, odnosno programa u odnosu na ukupan iznos sredstava opredijeljenih za raspodjelu i broju bodova nezavisnih procjenjivača utvrđenih za svaki projekat odnosno program.

Na osnovu Bodovnih lista nezavisnih procjenjivača po Javnom konkursu “Dijaspore Crne Gore - Naši ljudi u svijetu”, Ministarstvo dijasporu je finansiralo 7 projekata odnosno programa, sa ukupnim iznosom od 102.632,00 eura.

Komisija je, uz prethodnu saglasnost nezavisnih procjenjivača, od sedam podnosioca projekata sa utvrđene rang liste, shodno visini raspoloživih sredstava, tražila izjašnjenje o tome da li se projekat može realizovati sa manje dodijeljenih sredstava, vodeći računa

o tome da se projekat nevladine organizacije, po pravilu, finansira u iznosu koji ne može biti manji od 80% od iznosa sredstava navedenog u prijavi na javni konkurs i da ukupan iznos sredstava koja se na osnovu javnog konkursa mogu dodijeliti nevladinoj organizaciji za finansiranje projekta, ne može preći 20% od ukupno opredijeljenih sredstava koja se raspodjeljuju na osnovu konkursa.

Pisano izjašnjenje, u zakonskom roku, dostavile su pozvane nevladine organizacije, te je Komisija utvrdila da su se stekli uslovi za donošenje Odluke o raspodjeli sredstava nevladinim organizacijama koje su ispunile propisane uslove.

Komisija je u roku od 30 dana od dana objavljivanja ove Odluke zaključila ugovore sa nevladinim organizacijama kojima su dodijeljena sredstva za finansiranje projekata, kojima su definisani način isplate i korišćenja sredstava, izvještavanje i nadzor nad realizacijom projekata za koja su dodijeljena sredstva.

Ministarstvo dijaspore je putem Javnog konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija omogućilo promociju i sprovođenje medijskih kampanja registra dijaspore, budući da NVO mogu svojim djelovanjem doprinijeti boljoj informisanosti pripadnika dijaspore o registraciji, njenom značaju i mogućnostima koje ista pruža.

2.5. Registar pripadnika dijaspore

Od 10. marta 2025. godine na zvaničnom sajtu Ministarstva dijaspore dostupan je Registar građana Crne Gore u dijaspori – projekat koji ima za cilj da objedini podatke o našim iseljenicima širom svijeta i time unaprijedi saradnju države sa dijasporom. Inicijativu je pokrenulo Ministarstvo dijaspore u partnerstvu sa Ministarstvom javne uprave, a riječ je o jednostavnom, savremenom i sigurnom načinu registracije koji poštuje visoke standarde zaštite ličnih podataka.

Registar je, pored crnogorskog jezika, takođe dostupan i na engleskom, španskom, turskom, albanskom i njemačkom jeziku.

Registar kroz napredno softversko rješenje pruža mnogo preciznije informacije, koje će omogućiti bolje planiranje i implementaciju politika prema našoj dijaspori u svijetu. Predstavlja prvi korak na planu mapiranja i identifikovanja naše dijaspore.

Cilj ovog registra je prikupljanje preciznih podataka o broju, starosnoj strukturi, profesijama i lokacijama crnogorskih iseljenika širom svijeta. Ovi podaci su strogo zaštićeni, čime je garantovana visoka zaštita privatnosti svakog lica.

Usluga je namijenjena pripadnicima dijaspore-iseljenicima tj. crnogorskim državljanima i drugim licima porijeklom iz Crne Gore, koji žive u inostranstvu i koji Crnu Goru

doživljavaju kao svoju matičnu državu ili državu porijekla i baštine je kao demokratsku, nezavisnu, suverenu i građansku.

2.6. Informator za crnogorsku dijasporu

U toku 2025. godine, Ministarstvo dijaspore je nastavilo aktivnosti na unapređenju informisanja pripadnika dijaspore-iseljenika Crne Gore, kroz **izradu i objavljivanje drugog, dopunjenog i ažuriranog izdanja Informatora za crnogorsku dijasporu.**

Novi Informator za našu dijasporu objavilo je Ministarstvo dijaspore početkom septembra 2025. godine, u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije (International organization for migration IOM).

Drugo izdanje Informatora predstavlja sveobuhvatan i praktičan vodič namijenjen pripadnicima dijaspore, sa ciljem da im na jednom mjestu pruži relevantne, tačne i ažurne informacije o pravima, mogućnostima i procedurama u vezi sa Crnom Gorom. Ova publikacija sadrži sve relevantne informacije prikupljene na sistematičan način od zvaničnih državnih institucija Crne Gore, i samim tim olakšava komunikaciju dijaspore sa državnim institucijama i podstiče veće uključivanje u društveni, privredni i kulturni život, što predstavlja neophodan preduslov evropskih i evro-atlantskih integracija Crne Gore i pruža objektivnu sliku o našem radu i stanju u našoj dijaspori.

Poseban akcenat stavljen je na unapređenje dostupnosti informacija, kao i na usklađivanje sadržaja sa novim zakonskim i strateškim okvirom u oblasti saradnje sa dijasporom.

Informator obuhvata informacije iz više oblasti, uključujući:

- pravni status, državljanstvo i lična dokumenta;
- konzularnu zaštitu i usluge;
- obrazovanje, priznavanje kvalifikacija i učenje crnogorskog jezika;
- ekonomske mogućnosti, investiranje i povratak;
- kulturnu saradnju i očuvanje identiteta;
- institucionalni okvir i kontakt-podatke nadležnih organa.

U odnosu na prvo izdanje, drugo izdanje Informatora je sadržajno prošireno, tehnički unaprijeđeno i prilagođeno digitalnom formatu, što omogućava njegovu širu dostupnost i lakše korišćenje od strane dijaspore. Dokument je objavljen na internet stranici Ministarstva dijaspore i distribuira se putem diplomatsko-konzularnih predstavništava i organizacija dijaspore.

Objavljivanjem drugog izdanja Informatora dodatno je unaprijeđena transparentnost rada institucija i komunikacija sa dijasporom, kao i podrška pripadnicima dijaspare u ostvarivanju njihovih prava i jačanju veza sa Crnom Gorom.

2.7. Brošura o investicionim potencijalima opština Crne Gore

U cilju jačanja ekonomskih veza sa dijasporom i podsticanja ulaganja u lokalne zajednice, Ministarstvo dijaspare je, u saradnji sa Zajednicom opština Crne Gore, izradilo publikaciju „Investicioni potencijali opština Crne Gore“.

Brošura predstavlja pregled razvojnih resursa, poslovnih mogućnosti i ključnih sektora za ulaganja na lokalnom nivou, sa posebnim fokusom na potrebe i interesovanja pripadnika dijaspare.

Brošura donosi pregled resursa od obale do sjevera: netaknuta priroda, šume i plodno zemljište, ali i luke, energetske potencijali i moderni putevi. Crna Gora nudi stabilan zakonodavni okvir, stopu poreza na dobit od svega devet odsto i širok spektar fiskalnih i administrativnih olakšica. Za investitore to znači sigurno okruženje, a za lokalne zajednice – novu šansu za razvoj.

Svaka opština je prikazana kroz svoje adute. Sjever se promovise kao budući centar ekoturizma, energetike i poljoprivrede. Centralni region nudi industrijske zone, logistiku i IT sektor. Primorje je i dalje najjači potencijal Crne Gore – turizam, nekretnine i luksuzne marine.

U dokumentu su jasno predstavljene i biznis zone koje su spremne da prihvate nove projekte, a posebna pažnja posvećena je dijaspori.

Publikacija nudi informacije o povratnim ulaganjima, poreskim i carinskim olakšicama, subvencijama za zapošljavanje i povoljnim uslovima korišćenja zemljišta. Cilj je da kapital, iskustvo i znanje naših ljudi iz inostranstva budu usmjereni u lokalne zajednice, kroz održive projekte i otvaranje novih radnih mjesta.

2.8. Online kurs CSBH jezika za pripadnike dijaspare Crne Gore

Tokom 2025. godine, Ministarstvo dijaspare je pokrenulo online kurs CSBH jezika, kao jedan od prioriteta Ministarstva zbog važnosti očuvanja jezika i kulturnog identiteta naših ljudi, naročito djece, u dijaspori. Projekat je rađen u saradnji sa Zavodom za školstvo, na način da ova institucija pruža stručnu podršku realizaciji projekta, posebno u dijelu izvođenja nastavnih sadržaja i koordinacije polaznicima.

Tokom službene posjete SAD-u, ministar Azemović je pripadnicima dijasporu u Njujorku i Čikagu predstavio projekat online kursa.

Ministarstvo dijasporu je krajem godine raspisalo Javni konkurs za učešće u programu onlajn učenja CSBH jezika (osnovni nivo) za pripadnike naše dijasporu sa ciljem očuvanja jezika, kulture i identiteta. Pravo prijave imaju pripadnici dijasporu stariji od 7 godina, sa prebivalištem u SAD i Kanadi i zemljama Evrope, bez ili sa osnovnim predznanjem jezika.

Kurs obuhvata: osnove gramatike i vokabulara, svakodnevnu komunikaciju, osnovno čitanje i pisanje i upoznavanje sa elementima kulture i tradicije. Na kraju programa predviđena je provjera znanja i izdavanje sertifikata o pohađanju kursa.

Nastava je počela u decembru 2025. godine i trajala je tri mjeseca. Prijavilo se preko 170 polaznika, a najviše prijava bilo je iz Sjedinjenih Američkih Država. Nastavu se izvodile tri sertifikovane nastavnice CSBH jezika.

Planirano je da Ministarstvo u narednom periodu organizuje online kurs jezika za špansko i tursko govorno područje.

2.9. Benefiti i olakšice za imaoce iseljeničkih knjižica

Ministarstvo dijasporu zaključilo je memorandume o saradnji sa javnim i privatnim preduzećima u Crnoj Gori u cilju da se imaoima iseljeničkih knjižica omoguće dodatni benefiti i olakšice. Ovim sporazumima predviđa se unapređenje saradnje sa dijasporom i stvaranje povoljnijeg ambijenta tokom njihovog boravka u Crnoj Gori, kako bi njihova povezanost sa maticom bila snažnija i dugoročno održivija.

Partnerske kompanije sa kojima je ostvarena saradnja:

- DOO "Xexperience Podgorica" - Žičara Kotor - Lovćen:

Imaoima iseljeničkih knjižica odobrava se popust na kupovinu karata za vožnju žičarom Kotor - Lovćen: 15% popusta na kupovinu karata za vožnju žičarom u period od 01. maja do 30. juna i u periodu od 01. septembra do 31. oktobra odnosno do zatvaranja žičare, i 30% popusta na kupovinu karata za vožnju žičarom u periodu od 01. jula do 31. avgusta.

- DOO "Montepuť"

Imaoima iseljeničkih knjižica omogućeno korišćenje olakšica pri plaćanju putarine po istim uslovima kao i državljanima Crne Gore, (Elektronska naplata putarine ENP). ENP

- model beskontaktnog plaćanja putarine koji se vrši upotrebom TAG uređaja ili koji je konfigurisan za odgovarajuću kategoriju vozila i registarskim tablicama vozila.

Za korisnike elektronske naplate putarine predviđene su izdvojene saobraćajne trake i 10% popusta na putarinu.

- Crnogorski Telekom AD Podgorica

Crnogorski Telekom AD Podgorica će obezbijediti popust u visini od 10% na ukupnu cijenu turističkog paketa za sve korisnike koji unesu validan kod iz kupona.

Turistički paket- Svakom validnom broju iseljeničke knjižice će se dodijeliti jedinstveni kupon sa pripadajućim kodom koji će biti validan godinu dana od potpisivanja ugovora.

Kupon sa kodom biće neophodan za ostvarivanje popusta prilikom kupovine turističkih paketa koje nudi Crnogorski Telekom.

- Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica

Imaocima iseljeničke knjižice, odobrava se popust u visini od 50% na cijenu redovne vožnje u unutrašnjem željezničkom saobraćaju na svim relacijama.

- JP za Nacionalne parkove Crne Gore

Imaocima iseljeničke knjižice biće omogućen popust na kupovinu ulaznica u nacionalne parkove, kao i godišnjih ulaznica, u skladu sa važećim opštim aktima Javnog preduzeća za nacionalne parkove, i mogućnost organizovanja grupnih posjeta nacionalnim parkovima u Crnoj Gori za pripadnike dijaspora i korisnike iseljeničkih knjižica.

- JU "Narodni muzej Crne Gore" Cetinje

Imaocima iseljeničkih knjižica omogućen je popust na ulazice za sve muzejske jedinice u visini od 25% od utvrđene cijene ulaznica.

Potpisivanjem ovih Memoranduma o saradnji stvoreni su uslovi za bližu saradnju države i dijaspora, kroz konkretne i ciljno definisane oblasti koje pozitivno utiču na procese jačanja veza sa maticom.

2.10. Memorandumi o saradnji

U toku 2025. godine, Ministarstvo dijaspore potpisalo je nekoliko memoranduma o saradnji, i to sa:

- Zajednicom opština Crne Gore, s ciljem podsticanja razvoja opština kroz investicije, ekonomska ulaganja dijaspore u opštine Crne Gore, posebno u oblasti turizma, infrastrukture i poljoprivrede, razmjene znanja i promocije potencijala crnogorskih lokalnih samouprava, kao i razmjene iskustava između dijaspore i lokalnih samouprava;
- Portalom "CG dijaspora", u cilju informisanja dijaspore o programima, projektima i inicijativama Ministarstva, kao i o organizovanju zajedničkih medijskih i promotivnih aktivnosti;
- Lokalnom kancelarijom RYCO u Crnoj Gori, s ciljem podsticanja uključivanja mladih u društvene, obrazovne i kulturne procese u matičnoj zemlji, razmjene znanja i iskustava mladih iz Crne Gore i dijaspore, te jačanja njihovih međusobnih veza kroz zajedničke aktivnosti i inicijative;
- Zavodom za školstvo, s ciljem razmatranja ključnih aspekata buduće saradnje, sa posebnim akcentom na realizaciju programa Ljetnje škole jezika i kulture "Crna Gora moja postojbina";
- Organizacijom crnogorskih studenata u inostranstvu, koji ima za cilj integraciju mladih iz dijaspore u društvene i razvojne tokove Crne Gore, unapređenje saradnje na polju obrazovanja, profesionalnog razvoja mladih i očuvanja crnogorskog identiteta u dijaspori, kao i potencijalne zajedničke aktivnosti u oblastima mentorstva, stručnih praksi, promocije Crne Gore u inostranstvu i uključivanje studenata iz dijaspore u projekte koji doprinose razvoju države.

2.11. Razvoj online platforme za upravljanje konkursima i projektima saradnje sa dijasporom

U cilju unapređenja transparentnosti, efikasnosti i dostupnosti procesa u oblasti saradnje sa dijasporom-iseljenicima, Ministarstvo dijaspore je tokom 2025. godine započelo aktivnosti na razvoju Online platforme za upravljanje konkursima i projektima u oblastima saradnje sa dijasporom-iseljenicima.

Krajem 2025. godine sprovedene su pripremne aktivnosti i raspisana je javna nabavka za izradu i implementaciju predmetne platforme, čime su stvoreni uslovi za njenu tehničku realizaciju. Planirano je da se početkom 2026. godine započne sa puštanjem platforme u rad, nakon završetka postupka javne nabavke i potrebnih testiranja.

Ovaj sistem predstavlja web-platformu kojom Ministarstvo omogućava elektronsko raspisivanje, prijavljivanje i praćenje poziva za sufinansiranje programa i projekata saradnje sa dijasporom. **Cilj je kreirati efikasan i transparentan alat koji olakšava proces podnošenja prijava, ocjenjivanja i praćenja realizacije projekata.** Kroz platformu se eliminiše potreba za fizičkom dokumentacijom i smanjuje administrativno opterećenje, pri čemu će podnosioci prijava moći pratiti status svojih aplikacija u realnom vremenu. Sistem će obezbjediti automatizovana obavještenja o svim bitnim promenama u toku konkursa, kao i podršku za kreiranje odluka i ugovora zasnovanih na rezultatima evaluacije.

Uvođenjem ove platforme očekuje se značajno unapređenje administrativnih procesa, smanjenje opterećenja zaposlenih i kvalitetnije upravljanje programima i sredstvima namijenjenim saradnji sa dijasporom – iseljenicima.

2.12. 8. po redu Manifestacija “Dani dijaspore-iseljenika”

Shodno Zakonu o saradnji Crne Gore sa dijasporom-iseljenicima, Ministarstvo jednom godišnje organizuje manifestaciju “Dani dijaspore-iseljenika” kojom se doprinosi jačanju veza Crne Gore sa svojom dijasporom. Manifestacija je prvi put organizovana 2017. godine i od tada se redovno organizuje u ljetnjim mjesecima, u raznim gradovima Crne Gore, kada najveći broj pripadnika dijaspore – iseljenika boravi u svojoj domovini. **Ovakva okupljanja omogućuju i širenje mreže i poznanstava između predstavnika organizacija naših iseljenika širom svijeta, ali i mogućnost da se sretnu sa predstavnicima nadležnih državnih i lokalnih organa i dobiju odgovore na pitanja koja ih interesuju.** Ova manifestacija je po prvi put 2025. godine održana u šest opština koje karakteriše značajna koncentracija dijaspore iz Crne Gore – Rožaje, Plav, Gusinje, Petnjica, Berane i Ulcinj u periodu od 24. jula do 8. avgusta, a u okviru višednevnog programa organizovane su razne aktivnosti od interesa za dijasporu, kojoj su prisustvovali brojni gosti iz javnog, političkog i kulturnog života Crne Gore, veliki broj iseljenika i lokalnog stanovništva.

Proaktivan i koordinisan pristup šest lokalnih samouprava i Ministarstva dijaspore dostigao je željeni nivo kvaliteta i uspješnost događaja, čime su se dodatno ojačale veze između matične države i naših iseljenika.

U svakom od navedenih gradova, u dnevnom dijelu programa, održan je biznis forum na temu ulaganja dijaspore u Crnu Goru, tokom kojeg su predstavljeni razvojni potencijali lokalnih zajednica, mogućnosti investiranja, kao i postojeći podsticajni mehanizmi. Na forumima su učestvovali predstavnici Ministarstva dijaspore, lokalnih

samouprava, privredne komore, privrednici iz zemlje i dijaspora, kao i potencijalni investitori. Poseban akcenat stavljen je na razmjenu iskustava, identifikaciju konkretnih investicionih projekata i jačanje partnerstva između dijaspora i lokalne privrede.

U Plavu, Gusinju, Petnjici, Beranama, Rožajama i Ulcinju biznis forumi su bili prilagođeni specifičnostima lokalnih sredina, sa fokusom na oblasti kao što su turizam, poljoprivreda, mala i srednja preduzeća, uslužne djelatnosti i razvoj infrastrukture.

U večernjem dijelu programa, u svakom od gradova organizovana je centralna manifestacija, koja je obuhvatila kulturno-umjetničke programe, svečane događaje i susrete sa pripadnicima dijaspora i građanima. Centralne manifestacije su imale za cilj afirmaciju kulturnog identiteta, jačanje osjećaja pripadnosti i dodatno povezivanje dijaspora sa lokalnim zajednicama iz kojih potiču.

Realizacijom manifestacije „Dani dijaspora – iseljenika“ u više gradova Crne Gore, Ministarstvo dijaspora je doprinijelo jačanju ekonomske saradnje sa dijasporom, promociji investicionih potencijala Crne Gore i unapređenju dijaloga sa iseljenicima, uz istovremeno očuvanje kulturnih i društvenih veza sa matičnom državom.

Na ovaj način, obezbijeđena je šira teritorijalna zastupljenost i veća dostupnost programa, čime je dodatno unaprijeđena vidljivost politike saradnje sa dijasporom i podstaknuto jačanje partnerstva između državnih institucija, lokalnih samouprava i organizacija dijaspora.

Manifestacija je dala značajan doprinos jačanju dijaloga, povjerenja i osjećaja pripadnosti dijaspora matičnoj državi, unapređenje ekonomske saradnje i investicionog povezivanja, uz očuvanje kulturnog i identitetskog nasljeđa. Istaknuta je važnost kontinuiranog dijaloga između institucija i dijaspora, kako bi se osiguralo bolje razumijevanje potreba dijaspora i kreiranje programa koji će doprinijeti njenoj integraciji i očuvanju identiteta.

2.13. Dodjela nagrada i priznanja istaknutim pripadnicima dijaspora-iseljenicima i organizacijama dijaspora-iseljenika

Ministarstvo dijaspora je 25. jula 2025. godine organizovalo svečanu dodjelu nagrada i priznanja istaknutim pripadnicima dijaspora – iseljenicima i organizacijama dijaspora – iseljenika, koji su dali izuzetan doprinos očuvanju nacionalnog identiteta, jačanju kulturnih, naučnih i humanitarnih veza sa maticom, unapređenju privredne saradnje, kao i međunarodnoj promociji Crne Gore.

Svečana dodjela nagrada održana je u Vili Gorica, a okupila je visoke državne zvaničnike, predstavnike diplomatskog kora, istaknute predstavnike dijaspore, dobitnike nagrada, kao i ugledne ličnosti iz oblasti nauke, kulture, privrede i civilnog sektora. Nagrade su uručili ministar dijaspore Mirsad Azemović i potpredsjednik Vlade Crne Gore i ministar vanjskih poslova Ervin Ibrahimović.

Dodijeljene su nagrade u sljedećim kategorijama: nagrada za očuvanje državnog identiteta i pripadnosti Crnoj Gori: Marinko Čulafić, nagrada za doprinos u oblasti kulture: Miloš Karadaglić, nagrada za doprinos u oblasti nauke: Vasilije Mijović, nagrada za doprinos unapređenju privrednog partnerstva sa Crnom Gorom: Miodrag Kostić – posthumno, nagrada za dobročinstvo: Humanitarna organizacija “Bratska ruka”, nagrada za doprinos u oblasti sporta: Refik Šabanadžović.

Pored godišnjih nagrada ministar Azemović donio je odluku o dodjeli posebnih priznanja Ministarstva, u znak poštovanja prema izuzetnom radu i doprinosu dijaspore i to: povelja za izuzetan doprinos u očuvanju i njegovanju nacionalnog, kulturnog i državnog identiteta u Republici Srbiji uručena je prof. dr Čedomiru Čupiću, plaketa za izuzetan doprinos u oblasti unapređenja privrednog partnerstva sa Crnom Gorom uručena je Vladislavu Popoviću, a plaketa za izuzetan doprinos u oblasti zaštite prava i položaja dijaspore-iseljenika uručena je Osmanu Destanoviću.

Ovim događajem Ministarstvo dijaspore nastavlja praksu institucionalnog prepoznavanja dugogodišnjeg angažmana pojedinaca i udruženja iz dijaspore, koji afirmišu vrijednosti zajedništva, povezanosti i posvećenosti razvoju Crne Gore u međunarodnom kontekstu, te potvrđuje svoju opredijeljenost ka snaženju veza sa dijasporom i podsticanju njenog aktivnog učešća u razvoju Crne Gore.

2.14. Organizovana 17. Ljetnja škola jezika i kulture Crne Gore “Crna Gora moja postojbina”

Sedamnaesta Ljetnja škola jezika i kulture “Crna Gora moja postojbina” namijenjena djeci naših iseljenika, koju je organizovalo Ministarstvo dijaspore, u saradnji sa Zavodom za školstvo Crne Gore, održana je u periodu od 20. do 30. jula 2025. godine na Ivanovim koritima, a pohađalo ju je 38 polaznika, uzrasta od 9-15 godina, iz 7 zemalja, i to: Srbije, Albanije, Hrvatske, Italije, Francuske, Švedske i Kanade.

Cilj projekta je da djeca i mladi koji žive van Crne Gore, na zabavan i kreativan način, unaprijede znanje jezika i upoznaju se sa istorijskom, kulturnom i prirodnom baštinom Crne Gore. Ukupan broj polaznika ograničen je na 60, a škola je za sve polaznike

besplatna. Ministarstvo sprovodi sve aktivnosti oko organizacije Škole i snosi troškove smještaja, ishrane, kao i ostale propratne organizacione troškove (prevoz, štampa majici, udžbenika). Zavod za školstvo osmišljava program rada Škole i snosi troškove angažovanja stručnog kadra i obezbjeđivanja nastavnog materijala. Program Škole podrazumijeva nastavu iz sljedećih predmeta: crnogorski jezik i književnost, istorija, geografija, likovno, muzičko i ples. Nastava se izvodi po posebnim obrazovnim programima za dijasporu Crne Gore, a svim polaznicima Škole organizator obezbjeđuje i komplet udžbenika „Crna Gora moja postojbina“. Propratni programi su: razna sportska i druga takmičenja, viteške igre, izleti, muzičke večeri, razgledanje kulturno-istorijske baštine i okolnih znamenitih područja, završna svečanost i dodjela diploma. U toku trajanja Škole organizovani su i edukativni izleti na Cetinje, do podlovcenskog sela Dolovi i Mauzoleja na Lovćenu. Škola jezika i kulture „Crna Gora moja postojbina“ u 2025. godini realizovana je u skladu sa utvrđenom koncepcijom programa i organizacijom nastave i vannastavnih aktivnosti, koja je u potpunosti zadovoljavajuća.

Prva Ljetnja škola organizovana je 2007. godine, a do sada ju je, pohađalo preko 750 polaznika.

2.15. Nastavak saradnje sa Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM) u 2025. godini

Tokom 2025. godine, Ministarstvo dijaspore značajno je pojačalo saradnju sa IOM-om. Ova saradnja je dio projekta „Angažovanje dijaspore za održivi razvoj Crne Gore – faza II“, koji je usmjeren na jačanje odnosa sa dijasporom Crne Gore i maksimalno iskorištavanje njihovog potencijala u razvoj Crne Gore. Intenzivirana saradnja između Crne Gore i IOM-a omogućava dublje povezivanje sa dijasporom, što dalje unapređuje kreiranje politika koje su usklađene sa potrebama iseljenika i domaćih institucija. To doprinosi održivom razvoju Crne Gore kroz integraciju iskustava, znanja i resursa koje dijaspora može pružiti.

Najvažniji aspekti ove saradnje uključuju:

- Organizovanje studijske posjete Gruziji za rukovodeći kadar Ministarstva s ciljem uvida u pristup koji Gruzija ima prema svojoj dijaspori, naročito u dijelu razvoja institucija i mogućnosti za održivi razvoj matične države uz pomoć dijaspore;
- Trening „Otključavanje potencijala angažovanja dijaspore“ u Budvi. Učesnici iz državnih institucija i lokalnih samouprava prošli su obuku uz mentorstvo međunarodnih eksperata IOM-a. Fokus je bio na tome kako maksimizirati doprinos dijaspore kroz različite sektore;

- Organizovanje studijske posjete Albaniji, na temu „Otključavanje potencijala dijaspore kroz angažman na lokalnom nivou“, a domaćini su bili relevantni partneri i institucije u Tirani i Skadru. Cilj studijske posjete bio je da se kroz direktnu razmjenu iskustava sagledaju modeli uključivanja dijaspore u razvojne tokove u zemlji porijekla, sa posebnim naglaskom na ulogu lokalnih samouprava, koordinaciju između državnih institucija i razvoj strateških pristupa;
- Inicijativa, finansirana od strane Razvojnog fonda IOM-a, čija je implementacija započela 2023. godine, imala je za cilj da doprinese održivom razvoju Crne Gore kroz valorizaciju ljudskog, ekonomskog, društvenog i kulturnog kapitala njene dijaspore. Tokom trajanja ovog važnog projekta, dva istaknuta stručnjaka u oblasti medicine iz crnogorske dijaspore – Nikola Čulafić i Maja Bulatović Čalasan – aktivno su u 2025. godini doprinijeli prenošenju znanja i jačanju kapaciteta domaćih institucija u oblastima zdravstva i obrazovanja, s posebnim akcentom na mentalno zdravlje i imunologiju;
- Novi Informator za crnogorsku dijasporu – drugo, dopunjeno i ažurirano izdanje objavilo je Ministarstvo dijaspore početkom septembra 2025. godine, u saradnji sa IOM-om.

Ova inicijativa pokazuje kako saradnja sa dijasporom Crne Gore može donijeti osjetan doprinos društvu kroz direktan angažman eksperata u ključnim sektorima.

Projekat je realizovan u dvije faze – prva je bila usmjerena na unapređenje komunikacije i umrežavanja između Crne Gore i njene dijaspore, dok je druga faza imala za cilj strateško i održivo uključivanje dijaspore u razvojne procese zemlje kroz niz aktivnosti i jačanje institucionalnih kapaciteta. **Ovaj projekat predstavlja snažan primjer kako saradnja sa dijasporom može biti konkretizovana kroz institucionalne kanale i međunarodna partnerstva. Učešće državnih institucija i međunarodnih partnera omogućilo je strateški pristup fokusiran na održivi razvoj i jačanje veza sa iseljenicima.**

Nakon uspješne realizacije ove faze, IOM, u saradnji sa Ministarstvom dijaspore, planira nastaviti s aktivnim radom na unapređenju saradnje s dijasporom, pojedincima iz dijaspore, relevantnim institucijama i širom javnošću. **Jačanje kapaciteta institucija za saradnju s dijasporom, strateško planiranje i proširenje programa na veći broj sektora i stručnjaka nastaviće da bude među strateškim i programskim prioritetima. Time se nastavlja izgradnja čvrstog mosta između dijaspore Crne Gore, domaćih institucija i društva – mosta znanja, povjerenja i zajedničkog djelovanja.**

2.16. Sektorska analiza za oblast saradnje sa dijasporom

Ministarstvo dijaspore je 13.06.2025. godine uputilo Javni poziv nevladinim organizacijama čije je područje djelovanja saradnja sa dijasporom za konsultacije o Nacrtu sektorske analize za oblast saradnje sa dijasporom.

Sektorska analiza se priprema u tekućoj za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredijeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritetne za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioritetna.

Predloženo je da se u 2026. godini objavi Javni konkurs "Dijaspore Crne Gore – naši ljudi u svijetu", uz potreban iznos od 193.000,00 eura.

2.17. Realizovane posjete

U periodu od 1. januara 2025. godine do 31. decembra 2025. godine, planirano je i realizovano više posjeta iseljeničkim sredinama, prilikom kojih je iskazana spremnost za dalje unapređenje odnosa Crne Gore sa dijasporom-iseljenicima, konkretizovani pojedini oblici saradnje i pomoći u rješavanju pitanja od interesa za iseljeništvo, posredno dinamizirane aktivnosti iseljeničkih organizacija, njihova međusobna saradnja i rad na omasovljenju njihovog članstva.

Posjete iseljeničkim sredinama od presudne su važnosti za održavanje kontakata sa iseljenicima i iseljeničkim organizacijama, sticanje slike o njihovim aktivnostima, problemima sa kojima se susrijeću i potrebama na koje matična zemlja treba da odgovori.

Predstavnici Ministarstva posjetili su dijasporu u sljedećim zemljama:

- Januar 2025 – R. Albanija, tradicionalno obilježavanje tragedije u Medovi, u organizaciji Zajednice Crnogoraca Albanije

Nakon tačno 109 godina od stradanja crnogorskih ratnih dobrovoljaca pod albanskom lukom Medova u Prvom svjetskom ratu, Crna Gora je taj događaj obilježila prikladno, spuštanjem vijenaca u medovskoj luci, naspram mjesta gdje se najveća tragedija u istoriji pomorstva Crne Gore dogodila (392 stradalih).

- Januar 2025 – Sjedinjene Američke Države

U okviru radne posjete SAD-u, delegacija Ministarstva dijaspore bila je gost u Skupštini države Njujork, na poziv poslanika Republikanske stranke. Tokom sastanka sa poslanicima Skupštine Njujork, razmotrena je mogućnost da se u Skupštini države Njujork upriliči prijem povodom 21. maja - Dana nezavisnosti Crne Gore.

Ministar Azemović posjetio je i Albanski kulturni centar na Staten Islandu, u okviru kojeg funkcionišu osnovna i srednja škola priznate od strane države Njujork. Dodatno, održao je sastanak i sa Davidom Carrom, zastupnikom Republikanske partije u Skupštini države Njujork, te posjetio Sajam turizma "New York Travel Adventure Show".

- Februar 2025 - Kraljevina Nizozemska, Biznis forum "Uticaj dijaspore na ekonomski razvoj Crne Gore"

Biznis forum je sufinansiran od strane Ministarstva dijaspore, a realizovan u organizaciji rožajskog udruženja iz Nizozemske „Kula“. Bio je prilika za ostvarivanje direktnih kontakata, razmjenu mišljenja, kao i razgovor o predstojećim aktivnostima koje planiraju naši istaknuti iseljenici u cilju pružanja pomoći matičnoj zemlji. Panel diskusija pružila je priliku prisutnima da prodiskutuju ključne izazove, kao što su: finansijska ulaganja i transferi novca, administrativne barijere, predlozi za razvoj sjevernog dijela Crne Gore, te načini na koji se mogu razviti konkretna rješenja i stvoriti preduslovi za što bolju integraciju dijaspore u ekonomski razvoj Crne Gore.

- Februar 2025 - R. Turska, 1. Međunarodni samit Bošnjaka

Ministar Azemović učestvovao je na 1. Međunarodnom samitu Bošnjaka, koji je okupio predstavnike bošnjačke dijaspore iz cijelog svijeta, kao i visoke zvaničnike, intelektualce i poslovne ljude, s ciljem jačanja saradnje i povezivanja. Naglašena je važnost unapređenja saradnje sa dijasporom kroz konkretne projekte i institucionalnu podršku.

- Februar 2025 - R. Srbija

Ministar Azemović je tokom posjete Republici Srbiji prisustvovao prijemu povodom 64. godišnjice Nacionalnog dana i 34. godišnjice Dana nezavisnosti Države Kuvajt u Beogradu. Razgovarao je sa ambasadorom Države Kuvajt u Crnoj Gori, sa sjedištem u Beogradu Fajezom el Mutairi.

Dodatno, delegacija Ministarstva dijaspore sastala se sa predstavnicima cnogorskih udruženja u Beogradu - Udruženje Paštrovića, Udruženje Danilovgrađana, Udruženje Cetinjana Beograda, Udruženje Grbljana Beograd i Udruženje Durmitoraca Beograd. Cilj ovih sastanaka je evaluacija njihovih aktivnosti i razmatranje buduće podrške. Predstavnici udruženja naglasili su **potrebu za većim angažovanjem crnogorskih**

institucija u očuvanju identiteta dijaspore, a posebno je izražena zabrinutost oko asimilacije Crnogoraca u Srbiji.

- April 2025 – R. Slovenija, sastanci sa crnogorskim udruženjima

Održani su sastanci u Ljubljani i Mariboru sa predstavnicima udruženja dijaspore u Republici Sloveniji – Montenegro-Maribor, Slovenija-Crna Gora Ljubljana, Savez crnogorskih društava Slovenije, Montenegro Ljubljana, Crna Gora Ljubljana, društvo Sandžak, Montenegro Bihor, Zavičajno društvo Plavljana i Gusinjana "Izvor" iz Kranja, crnogorsko-kulturno društvo "Komovi" Maribor i crnogorsko društvo "Morača". Na sastancima su razmijenjene informacije i identifikovani problemi koji se tiču dijaspore, a sve u cilju stvaranje osnove za uključivanje prijedloga dijaspore u strategiju saradnje.

U okviru radne posjete R. Sloveniji, delegacija Ministarstva sastala se i sa potpredsjednikom Vlade i ministrom za Slovence u susjedstvu i svijetu Matejem Arčonom. Ministri su razmijenili iskustva o mehanizmima saradnje sa dijasporom, naglašavajući važnost očuvanja kulturnog identiteta, jezika i jačanja veza sa matičnom državom.

Dodatno, održan je i sastanak sa Vojislavom Kovačem, počasnim konzulom Crne Gore u Sloveniji, u prostorijama Konzulata Crne Gore u Kranju. Na sastanku je bilo riječi o konkretnim pravcima unapređenja saradnje, kao i o mogućnostima realizacije budućih projekata koji će dodatno povezati dijasporu sa maticom i osnažiti njen doprinos razvoju Crne Gore.

Sastanci su pokazali spremnost crnogorskih institucija za aktivnije uključivanje dijaspore u procese donošenja odluka i stvaranja strategija. Predloženi su konkretni koraci za unapređenje odnosa i saradnje, uz poseban fokus na očuvanje kulturnog identiteta i pružanje podrške udruženjima. U nastavku će biti potrebno raditi na jačanju komunikacije i transparentnosti u svim aktivnostima vezanim za dijasporu.

- April 2025 – R. Hrvatska, sastanak sa predstavnicima crnogorske nacionalne zajednice

Održan je sastanak u Zagrebu sa predstavnicima crnogorske nacionalne zajednice u Republici Hrvatskoj. Sastanak je obuhvatao teme od ključnog značaja za očuvanje identiteta i unaprjeđenje položaja crnogorske zajednice u R. Hrvatskoj, kao i izazove sa kojima se susrijeću udruženja dijaspore. Sastanku su prisustvovali predstavnici Vijeća Crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba i Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb.

Dodatno, tokom radne posjete R. Hrvatskoj, delegacija Ministarstva sastala se sa zastupnikom u hrvatskom Saboru Arminom Hodžićem, koji predstavlja albansku, bošnjačku, crnogorsku, makedonsku i slovensku nacionalnu manjinu. Poseban naglasak stavljen je na **važnost aktivnog uključivanja mladih pripadnika manjinskih zajednica u društvene procese, kako u Hrvatskoj, tako i u matičnim državama.**

- Maj 2025 – R. Kipar, sastanak sa predstavnicima Udruženja Crnogoraca i prijatelja Crne Gore

Tokom radne posjete Kipru, delegacija Ministarstva sastala se sa predstavnicima Udruženja Crnogoraca i prijatelja Crne Gore na Kipru. Održan je sastanak i sa počasnim konzulom Crne Gore u ovoj zemlji Hristosom Mavrelisom, gdje su razmatrani konkretni načini za unapređenje saradnje sa crnogorskom zajednicom, kao i mogućnosti za uključivanje dijasporu u projekte od nacionalnog značaja. **Posebna pažnja posvećena je oblastima obrazovanja, kulturne razmjene i ekonomskog povezivanja.**

- Maj 2025 – R. Turska, Manifestacije posvećene dijaspori porijeklom iz Crne Gore

Tokom radne posjete R. Turskoj, ministar Azemović prisustvovao je manifestacijama posvećenim dijaspori porijeklom iz Crne Gore u gradovima Ayvalik i Burhanija. Ove manifestacije okupile su veliki broj iseljenika, gdje se između ostalog razgovaralo o jačanju veza između matične države i dijasporu, kao i za razmjenu mišljenja o pravcima buduće saradnje.

Dodatno, ministar Azemović sastao se u Ankari sa zamjenikom ministra vanjskih poslova i direktorom za evropske poslove Republike Turske, Mehmetom Kemalom Bozayem. Tokom sastanka, razmotren je širok spektar tema od zajedničkog interesa, s posebnim naglaskom na položaj i potrebe dijasporu, kao i na mogućnosti unapređenja saradnje u oblastima kulture, obrazovanja, ekonomije i međusobne razmjene.

Ministar Azemović sastao se i sa generalnim direktorom Turske agencije za saradnju i koordinaciju (TİKA), Serkanom Kayalarom, kao i sa gradonačelnikom Ayvalika, Mesutom Erginom, i gradonačelnikom Burhanie, Ali Kemalom Devecilerom. Izražena je zahvalnost na dugogodišnjoj podršci koju gradovi Ayvalik i Burhaniye pružaju crnogorskoj dijaspori, te **naglašen značaj očuvanja kulturnog i jezičkog identiteta iseljenika iz Crne Gore u Turskoj.**

Sastao se i sa direktorom Direkcije za tursku dijasporu i srodne zajednice (YTB), Abdullahom Erenom, tokom zvanične posjete Ankari, kada je istakao **važnost dalje institucionalne saradnje, naročito kroz programe stipendiranja, kulturne razmjene i projekte povezivanja mladih iz dijasporu sa maticom.**

- Maj 2025 – K. Belgija – “Dani Crne Gore u K. Belgiji 2025” u organizaciji Udruženja crnogorsko-belgijskog prijateljstva “Montenegro”

Događaj je sufinansiran od strane Ministarstva dijaspore. Veliki broj predstavnika crnogorske dijaspore iz Beneluksa prisustvovao je događaju, uključujući umjetnike iz Crne Gore. Predstavnici udruženja istakli su značaj međuljudskih odnosa i umjetnosti kao sredstva za povezivanje, dok je delegacija Ministarstva dijaspore naglasila **važnost doprinosa dijaspore i njihovog učešća u proslavama značajnih datuma Crne Gore, te uključivanja djece iseljenika u manifestacije radi jačanja identiteta i povezanosti s domovinom.**

- Jun 2025 – R. Albanija, Manifestacija posvećena Svetom Vladimiru u Elbasanu

Predstavnik crnogorske nacionalne manjine u Komitetu za nacionalne manjine u Vladi Republike Albanije i osnivač udruženja Zajednica Crnogoraca Albanije u Elbasanu, Marinko Ćulafić organizovao je manifestaciju u Elbasanu povodom obilježavanja Dana Sv. Vladimira Dukljanskog. **Na manifestaciji su istaknuti prijateljski odnosi između Crne Gore i Albanije. Predstavnik Ministarstva naglasio je važnost dijaspore i pozvao na očuvanje ljubavi prema domovini.**

- Jun 2025 – Bosna i Hercegovina, Privredni samit u Sarajevu

Privredni samit pod nazivom “Perspektive privrednog razvoja i prekogranične saradnje” organizovan je od strane Fondacije „Duljević” i Privredne komore Federacije Bosne i Hercegovine, uz podršku Ministarstva privredne Kantona Sarajevo i pod pokroviteljstvom Grada Sarajeva.

Ministar Azemović je bio jedan od učesnika panela “Energetska infrastruktura i solarni paneli: izazovi za investitore”, gdje se govorilo o regionalnoj saradnji i gdje je **istaknuta uloga koju ima dijaspora u razvoju regiona.** Istaknuta je ključna uloga dijaspore u ekonomskom razvoju zemlje i poručeno da je ona moćan resurs znanja i kapitala.

Samit je okupio istaknute predstavnike javnog i privatnog sektora, donosiocce odluka, stručnjake i akademsku zajednicu s ciljem otvaranja dijaloga o ključnim pitanjima regionalnog razvoja, ekonomskog povezivanja i inovativnih modela saradnje.

U okviru radne posjete Bosni i Hercegovini, održan je radni sastanak sa ministrom privrede Zeničko-dobojskog kantona Samirom Šibonjićem, kao i sastanak sa predstavnicama Foruma žena Udruženja građana porijeklom iz Sandžaka.

- Jun 2025 – Radna posjeta R. Francuskoj

Tokom radne posjete Francuskoj, delegacija Ministarstva dijaspore sastala se sa osnivačima "Asocijacija Crna Gora – Francuska", novoosnovanog udruženja koje će okupljati pripadnike dijaspore porijeklom iz Crne Gore u Francuskoj.

Ministar dijaspore Mirsad Azemović i državni sekretar Adel Omeragić, u okviru radne posjete Francuskoj, posjetili su udruženje "Asocijacija Montenegro", gdje su prisustvovali godišnjoj skupštini ovog udruženja. Ministar Azemović je tom prilikom uručio diplome najmlađim članovima udruženja za uspješno završen kurs crnogorskog jezika, koji ovo udruženje realizuje od 2011. godine, uz podršku Ministarstva dijaspore.

- Avgust 2025 - Službena posjeta Japanu

Delegacija Ministarstva dijaspore boravila je u prvoj radnoj posjeti Japanu, na poziv Društva „Japan – Crna Gora“, jedinog udruženja u Japanu koje od 2018. godine okuplja pripadnike naše dijaspore i državljane Japana koji su prijatelji Crne Gore i imaju interes za njenu kulturu, istoriju i tradiciju. Razgovarano je o brojnim temama koje se tiču unapređenja i jačanja položaja dijaspore Crne Gore u zemlji prijema, kao i prezentacija aktivnosti Društva i identifikacija potreba zajednice, te planiranje buduće saradnje.

- Septembar 2025 - Službena posjeta Turskoj

U muzeju „Sakib Sabandži“ u Istanbulu u Republici Turskoj, svečano je obilježen Dan državnosti Crne Gore, u prisustvu visokih zvaničnika Crne Gore i Turske, predstavnika lokalnih i državnih institucija, brojnih predsjednika opština, ali i velikog broja iseljenika porijeklom iz Crne Gore. Ministar Azemović je u svom obraćanju podsjetio na značaj ovog datuma u istoriji Crne Gore. Govoreći o odnosima Crne Gore i Turske, poručio je da oni počivaju na čvrstim temeljima prijateljstva i saradnje.

- Septembar 2025 – Radna posjeta R. Srbiji, svečano otvaranje objekta u Vrbasu

Ministar Mirsad Azemović prisustvovao je svečanoj ceremoniji otvaranja objekta u Vrbasu, koji je MK Group ustupila Vladi Crne Gore i Ministarstvu dijaspore na korišćenje. Na prostoru od gotovo hiljadu kvadratnih metara, u centru Vrbasa, ubuduće će biti smješten Crnogorski centar za kulturu – novo mjesto okupljanja i očuvanja kulturnog identiteta crnogorske zajednice.

Ustupanje prostora simbolično je obilježeno otkrivanjem donatorske table i otvaranjem izložbe radova Petra Lubarde, jednog od najznačajnijih slikara jugoslovenskog modernizma.

- Septembar 2025 – Radna posjeta Bosni i Hercegovini

U sklopu radne posjete Bosni i Hercegovini, ministar dijasfore Mirsad Azemović održao je sastanke sa načelnikom Općine Novi Grad Sarajevo Semirom Efendićem i načelnicom Novog Sarajeva Benjaminom Karić, gdje je bilo riječi o važnim inicijativama poput bratimljenja gradova i imenovanja ulica po značajnim ličnostima koji povezuju ove dvije države.

Delegacija Ministarstva dijasfore prisustvovala je manifestaciji "Dani bjelopoljske i petnjičke kulture" u Sarajevu, u organizaciji Udruženja građana porijeklom iz Sandžaka, a ima za cilj da predstavi bogatu kulturnu tradiciju i stvaralaštvo Bijelog Polja i Petnjice, kao i da jača veze između matice i brojnih građana koji žive i rade u Bosni i Hercegovini, a porijeklom su iz ovih krajeva.

Delegacija je prisustvovala i manifestaciji „Dani Plava i Gusinja u Sarajevu“, koju je organizovalo Udruženje „Zavičajno društvo Plavljana i Gusinjana“ Sarajevo, i na kojoj je prezentovana turistička ponuda i potencijali Plava i Gusinja, likovna izložba, promocija knjiga, uz tradicionalno zavičajno veče kao završnu svečanost.

- Oktobar 2025 – R. Slovenija, Manifestacija "Dani Crne Gore u Sloveniji"

Predstavnici Ministarstva dijasfore prisustvovali su manifestaciji "Dani Crne Gore u Sloveniji", koju je organizovalo Crnogorsko kulturno društvo "Komovi" Maribor. Trodnevna manifestacija imala je za cilj da promociju crnogorske kulture i kulture svih naroda koji dolaze iz Crne Gore - u duhu multietničnosti, zajedništva i međusobnog uvažavanja. Ministar Azemović istakao je **značaj mladih i studenata u očuvanju identiteta, jezika i kulturne baštine Crne Gore u dijaspori, te da Ministarstvo dijasfore prepoznaje njihovu energiju i kreativnost kao ključne pokretače budućih projekata saradnje**. Manifestacija je okupila veliki broj pripadnika crnogorske zajednice u Republici Sloveniji, posebno mladih i studenata koji žive i studiraju u Mariboru i okolnim gradovima.

- Oktobar 2025 – Sjedinjene Američke Države, promocija online kursa

Delegacije Ministarstva dijasfore i Zavoda za školstvo boravile su u radnoj posjeti Čikagu i Njujorku, gdje je predstavljen projekat online kursa CSBH jezika.

Tokom radne posjete Čikagu, delegacije su posjetile Kulturni centar Rumiju, koji okuplja veliki broj naših sunarodnika u SAD-u. Tom prilikom, ministar Azemović predstavio je **online kurs jezika namijenjen djeci dijasfore, istakavši važnost očuvanja jezika kao ključnog dijela nacionalnog identiteta**.

Događaj u Njujorku moderirala je Igbala Pašukanović, predsjednica udruženja Komuna Nest, koja je na početku upoznala prisutne sa svrhom okupljanja i značajem projekta.

Stručnu podršku realizaciji projekta dao je Zavod za školstvo, koji je stavio na raspolaganje svoje kapacitete i iskustvo u oblasti nastave jezika i obrazovanja. Ovaj projekat predstavlja **konkretan korak u pravcu dugoročnog razvoja obrazovnih programa za dijasporu.**

- Oktobar 2025 – R. Hrvatska, tradicionalna manifestacija "Lučindanski susreti"

Predstavnici Ministarstva dijaspore prisustvovali su tradicionalnoj manifestaciji koja je održana u Zagrebu, pod pokroviteljstvom Gradonačelnika grada Zagreba.

Ovu tradicionalnu manifestaciju su organizovali Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske, Vijeće crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba i Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore "Montenegro" Zagreb, a ima za cilj povezivanje crnogorske dijaspore u Republici Hrvatskoj i očuvanje crnogorskog identiteta.

Delegacija Ministarstva održala je sastanke sa ključnim predstavnicima crnogorske zajednice u Hrvatskoj, gdje su razmatrane mogućnosti buduće saradnje i podrške projektima usmjerenim na očuvanje crnogorske kulture i jezika. Osim toga, prisutne su upoznali sa strateškim planovima Ministarstva i inicijativama koje mogu dodatno povezati dijasporu sa Crnom Gorom.

- Novembar 2025 – R. Turska, manifestacija „3. Balkanska noć“, u organizaciji Udruženja iseljenika iz Crne Gore iz Burhanije

U Burhaniji je održana manifestacija „3. Balkanska noć“, u organizaciji Udruženja iseljenika iz Crne Gore iz Burhanije. Događaju je prisustvovao veliki broj ljudi porijeklom iz Crne Gore, kao i brojni predstavnici političkog i javnog života Republike Turske. V.d. generalnog direktora Direktorata za saradnju sa dijasporom, Denis Martinović se obratio prisutnima, izražavajući zahvalnost na pozivu i ističući važnost ovakvih događaja za jačanje veza između iseljenika i njihove domovine. Naglasio je otvorenost Ministarstva dijaspore za sve inicijative i sugestije, koje imaju za cilj poboljšanje položaja naše dijaspore, te promovisanje kulturnog identiteta i jačanje saradnje.

- Novembar 2025 – Veliko Vojvodstvo Luksemburg, Festival „15. Dani bošnjačke kulture u Luksemburgu“, u organizaciji Zavičajnog kluba Bihor

Ministar dijaspore Mirsad Azemović i v.d. generalnog direktora Direktorata za saradnju sa dijasporom Denis Martinović boravili su u radnoj posjeti Luksemburgu. Povod je bio Festival „15. Dani bošnjačke kulture u Luksemburgu“, u organizaciji Zavičajnog kluba Bihor. Festivalu su prisustvovali predstavnici diplomatskog kora, univerzitetski profesori, kao i brojni kulturni stvaraoci. Tokom trodnevnog programa publika je imala

priliku da uživa u bogatom sadržaju, među kojima su bile folklorne igre iz zavičaja, promocije knjiga i predstavljanje poezije afirmisanih autora.

- Novembar 2025 – R. Srbija, Manifestacija povodom 80 godina od kolonizacije Crnogoraca u Vojvodini

U sali Doma kulture u Lovćencu svečano je obilježeno 80 godina od kolonizacije Crnogoraca u Vojvodini, događaja koji je ostavio snažan pečat u istoriji i identitetu crnogorske zajednice u Srbiji. Organizatori događaja su bili Udruženje Crnogoraca Lovćenac, Udruženje građana "Crnogorci i prijatelji Crnogoraca", Narodno udruženje "Crna Gora" i MZ Lovćenac, a događaju je ispred Ministarstva dijaspore prisustvovao državni sekretar Ministarstva Aldin Muratović.

Program svečanosti upotpunio je bogat kulturno-umjetnički nastup, a prikazan je i dokumentarni film posvećen kolonizaciji Crnogoraca u Lovćenac, koji je evocirao sjećanja na jedan od najznačajnijih perioda u nastanku ove zajednice.

- Novembar 2025 – R. Hrvatska, Manifestacija "Susret Bošnjaka jugoistočne Evrope"

V.d generalnog direktora Direktorata za međunarodnu saradnju i IPA projekte, mr Fadil Zejnelagić učestvovao je na manifestaciji Susret Bošnjaka jugoistočne Evrope, održanoj u Puli u organizaciji Bošnjačke nacionalne zajednice Pule i Istarske županije. Manifestacija je okupila brojne predstavnike institucija, udruženja i zajednica iz regiona, s ciljem jačanja saradnje, očuvanja identiteta i unapređenja položaja pripadnika dijaspore.

Tokom posjete održani su zvanični sastanci sa gradonačelnikom Pule, Peđom Grbinom, i Jessicom Acquatom, zamjenicom župana Istarske županije. Sagovornici su razmijenili mišljenja o aktuelnim projektima i mogućnostima saradnje u oblastima kulture, obrazovanja i podrške zajednicama u dijaspori.

- Decembar 2025 – Bosna i Hercegovina, Svečana akademija povodom obilježavanja 25. novembra Dana državnosti Bosne i Hercegovine i Dana Sandžaka

Na poziv Udruženja građana porijeklom iz Sandžaka, ministar dijaspore Mirsad Azemović prisustvovao je Svečanoj akademiji koja je upriličena u Sarajevu povodom obilježavanja 25. novembra Dana državnosti Bosne i Hercegovine i Dana Sandžaka.

Na početku obraćanja ministar Azemović uputio je čestitke povodom ova dva značajna datuma ističući da su Bosna i Hercegovina i Crna Gora primjer dobrosusjedskih odnosa koji se zasnivaju na međusobnom uvažavanju i zajedničkim stremljenjima na putu razvoja cijelog regiona.

- Decembar 2025 – R. Srbija, Zavičajno veče u organizaciji Zavičajnog udruženja Danilovgrađana i prijatelja Danilovgrada

Ministar dijasporo Mirsad Azemović i državna sekretarka Dženana Kuč prisustvovali su tradicionalnom okupljanju u Beogradu koje je organizovalo Zavičajno udruženje Danilovgrađana i prijatelja Danilovgrada. Zavičajno veče organizovano je u čast Dana opštine Danilovgrad.

Ovom prilikom, ministar Azemović istakao je otvorenost Ministarstva dijasporo za saradnju na realizaciji svih ideja koje okupljaju oko zajedničkih vrijednosti – tu prije svega spada ljubav prema domovini uz nastojanje da svako pruži doprinos kolektivnom progresu i opštem dobru.

Podršku udruženju u organizaciji ovog događaja pružili su Ministarstvo dijasporo i Opština Danilovgrad.

Kontinuirane posjete i sastanci sa dijasporom doprinose jačanju veza i stvaranju konkretnih projekata koji će pomoći u očuvanju kulturnog identiteta i unapređenju položaja iseljenika, ali i otvoriti nove prilike za ekonomski razvoj Crne Gore kroz dijasporu. Inicijative za očuvanje identiteta i jačanje nacionalnog svijesti među iseljenicima su od suštinske važnosti za stabilnost i jedinstvo Crne Gore.

Potrebno je raditi na umrežavanju i jačanju institucija koje predstavljaju dijasporu kako bi se stvorila platforma za razmjenu ideja i resursa. Crnogorske institucije su pokazale spremnost da nastavi jačanje odnosa sa svojom dijasporom kroz kulturne, socijalne i zajedničke inicijative, uključujući dijasporu u procese donošenja odluka, čime se osigurava da interesi iseljenika budu uzeti u obzir.

III ZAKLJUČAK

Ministarstvo dijasporo je, u skladu sa svojim nadležnostima i u uslovima ograničenih budžetskih i kadrovskih kapaciteta, ostvarilo značajne rezultate u unapređenju normativnog, strateškog i institucionalnog okvira saradnje Crne Gore sa dijasporom-iseljenicima. Realizovane aktivnosti potvrđuju opredijeljenost Ministarstva da dijasporu prepozna kao važnog partnera u ukupnom društvenom, ekonomskom i kulturnom razvoju Crne Gore.

Posebno se ističe rad na izradi novog Zakona o saradnji Crne Gore sa dijasporom-iseljenicima i njegovo usvajanje početkom januara 2026.godine, kao i usvajanje Strategije saradnje sa dijasporom-iseljenicima za period 2026–2030. godine sa Akcionim planom,

čime su stvoreni stabilni pravni i strateški temelji za dugoročnu i sistemsku saradnju sa dijasporom.

Realizovane su ključne aktivnosti usmjerene na jačanje veza između Crne Gore i njene dijaspore. Među njima, posebno su značajni projekti sufinansiranja programa odnosno projekata organizacija dijaspore-iseljenika i projekata nevladinih organizacija u oblastima saradnje sa dijasporom, čime je dodatno osnaženo partnerstvo sa civilnim sektorom i udruženjima u dijaspori.

Uspostavljen je i objavljen Registar pripadnika dijaspore, kao važan instrument za unapređenje evidencije, komunikacije i planiranja politika u ovoj oblasti. Takođe, Ministarstvo je pripremilo i objavilo drugo izdanje Informatora za crnogorsku dijasporu, kao i brošuru o investicionim potencijalima opština Crne Gore, čime je unaprijeđeno informisanje dijaspore o pravima, mogućnostima ulaganja i saradnje sa matičnom državom.

U oblasti očuvanja jezika i identiteta, pokrenut je online kurs CSBH jezika za pripadnike dijaspore Crne Gore, čime je omogućena šira dostupnost obrazovnih sadržaja, posebno mlađim generacijama iseljenika.

Manifestacija "Dani dijaspore-iseljenika", kao tradicionalni godišnji događaj, dodatno jača veze između Crne Gore i njenog iseljeničtva kroz bogat kulturni i poslovni program, okupljajući ljude iz svih dijelova svijeta.

Ljetnja škola jezika i kulture "Crna Gora moja postojbina" igra važnu ulogu u prenošenju kulturnih i jezičkih vrijednosti na mlađe generacije crnogorske dijaspore, pomažući očuvanju identiteta i jačanju veza sa domovinom. Ovaj projekat doprinosi strateškom povezivanju Crne Gore sa djecom iseljenicka.

Ministarstvo dijaspore je, u cilju jačanja institucionalne i međunarodne saradnje, potpisalo brojne memorandume o saradnji sa domaćim i međunarodnim partnerima, dok su kroz unapređenje sistema benefita za imaoce iseljeničkih knjižica stvoreni dodatni podsticaji za jačanje veze dijaspore sa Crnom Gorom.

Realizovane posjete iseljeničkim sredinama pokazale su spremnost Crne Gore da unaprijedi saradnju sa dijasporom kroz konkretne projekte u oblasti kulture, obrazovanja i ekonomije.

Sve u svemu, ovi naponi potvrđuju da Crna Gora dijasporu vidi kao ključnog partnera za razvoj i očuvanje nacionalnog identiteta, dok istovremeno koristi njene resurse i znanje kako bi se pozicionirala kao atraktivna destinacija za investicije i kulturnu razmjenu na globalnoj sceni. Sprovedenjem navedenih aktivnosti, Ministarstvo dijaspore je postavilo

čvrste osnove za dalji razvoj politike saradnje sa dijasporom-iseljenicima, uz jasno opredjeljenje da se u narednom periodu nastavi sa jačanjem institucionalnih kapaciteta, digitalizacijom procesa i punom implementacijom usvojenih zakonskih i strateških dokumenata.